

Innspill til ny nasjonal digitaliseringsstrategi

Vi viser til den brede invitasjonen om å komme med innspill til ny nasjonal digitaliseringsstrategi, og sender med dette Frivillighet Norges innspill.

Frivillighet Norge er samarbeidsforumet for frivillige organisasjoner i Norge. Vi arbeider for en helhetlig frivillighetspolitikk for å sikre vekst og utvikling i frivilligheten, som er en hjørnestein i norsk kultur og samfunnsliv. Medlemskap i Frivillighet Norge er åpent for alle som driver frivillig virke på ikke-kommersiell/ikke-offentlig basis i Norge. Vi representerer nærmere 380 organisasjoner med over 50 000 lokale lag og foreninger, i interessepolitiske spørsmål. Vi arbeider også for bedre rammevilkår for frivillig sektor, og for økt deltagelse i frivillige organisasjoner. Det er sentralt at frivillige organisasjoner involveres i politikktutviklingsprosesser som berører våre rammevilkår og interesseområder.

Vi deltok også i muntlig høringsmøte den 3. november hvor flere av de følgende innspillene ble trukket frem.

Forventninger til strategien

Frivillighet Norge er glade for at det nå skal utvikles en mer helhetlig strategi for digitalisering, og vi forventer at frivillig sektors behov tas med. Vi er en egen samfunnssektor, og vi må inkluderes i arbeidet på lik linje med offentlige tjenester og privat næringsliv.

Vi forventer at det i strategien tas noen tydelige politiske beslutninger og det må forventes at både frivillig sektor, statlige direktorater og lignende forholder seg til det som er bestemt. Et konkret eksempel er tilskuddsforvaltningen. Der finnes det et hav av verktøy som brukes i ulike ordninger, både av kommunale, statlige og private aktører. Dette må samordnes bedre. Stortinget gjorde i mars i år vedtak om en bedre og med samordnet tilskuddsforvaltning for frivillige organisasjoner¹. Vi forventer at strategien bidrar til å iverksette disse vedtakene, og at det gjøres noen tydelige valg som fører til at man enes om mer samordnede systemer, og at det settes av både penger og andre ressurser til opplæring i og utvikling av de valgte systemene.

Et av Frivillighet Norges hovedkrav til forenkling er mer tid til aktivitet og mindre til byråkrati. Det skal være lett både å starte og drive en frivillig organisasjon. Dette gjenspeiles også i den gjeldende digitaliseringsstrategien hvor «starte og drive en frivillig organisasjon» er en av de syv utvalgte livshendelsene. Vi forventer at det i den nye strategien bygges videre på det som ligger i den gjeldende, og at livshendelsene fortsatt får prioritert i det videre digitaliseringsarbeidet. Vi mener også at strategien bør inneholde en tydelig plan for videre prioriteringer og informasjonstiltak rundt disse.

Frivillighet Norge har lenge fremmet kravet om «kun en gang» - noe som også er løftet politisk i Frivillighetsmeldingen². Vi forventer at dette fortsatt er et mål med digitaliseringen, og denne

¹ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Vedtak/Sak/?p=91615>

² Kapittel 10.2. <https://www.regjeringen.no/contentassets/82a9eff104b3441d92c04198370a0724/nn-no/pdfs/stm201820190010000dddpdfs.pdf>

strategien også sørger for fremdrift i arbeidet med forenkling av registrerings- og rapporteringskrav for frivillige organisasjoner.

I dag finnes det på kommunenivå et stort antall ulike løsninger for kommunikasjon med, og synliggjøring av, frivilligheten. Dette gjør det vanskelig og utfordrende for de nasjonale frivillige organisasjonene å koordinere og følge opp arbeidet likt. Vi forventer at strategien ivaretar eksisterende gode tiltak, men også fremmer nye konkrete tiltak for bedre samhandling mellom kommune og frivillig sektor. Frivillighet Norge har utviklet og drifter Frivillig.no og Ungfritid.no for å forenkle og digitalisere rekrutteringen til frivilligheten. Vi ønsker at stat og kommuner skal støtte og peke på disse løsningene, heller enn å utvikle egne løsninger.

Vi er opptatt av at personvern hensyn skal tas i alle prosesser, men forventer at det gjøres på et nivå som ikke gjør det unødvendig vanskelig å drive trygge organisasjoner og få til god informasjonsutveksling. I frivillige organisasjoner, hvor mye av arbeidet er basert på dugnad, kan det være vanskelig å alltid være oppdatert på lovgivningen. Det er derfor svært viktig at Personvernloven ikke bare sees som en begrensning, men også som mulighet. Det er i stor grad samtykke som blir valgt som behandlingsgrunnlag, men det finnes flere likeverdige behandlingsgrunnlag. Noe er nødvendig for å ivareta legitime interesser hos organisasjonen, mens noe er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse. Handlingsrommet innenfor disse bør utforskes.

Drivkrefter og utviklingstrekk

Vi ser i samfunnet generelt klare trekk mot økende byråkratisering, blant annet via krav om strengere kontroll av økonomiske transaksjoner. Legitime hensyn som personvern, hvitvaskingsregler og tiltak mot terrorfinansiering fører til økte krav og godkjenninger som gjør det mer komplisert å drive en frivillig organisasjon. En økt profesjonalisering kan også bidra til å bygge ned frivillig sektors iboende egenart og frihet, samt drepe engasjement og motivasjon, slik at færre ønsker å engasjere seg. Frivilligheten både oppfattes, og oppfatter seg selv, som bakpå i digitaliseringskappløpet. Det er derfor svært viktig å viktige å balansere dette, slik at frivilligheten ikke havnet enda lenger bak.

Frivillighet Norge støtter at KI, og bruken av det, skal behandles grundig i strategien. Vi forventer at strategien inneholder konkrete tanker om bruken av KI, både muligheter og utfordringer, og at dette er i tråd med EUs regelverk på området. Dette er et felt som løper foran oss i høyt tempo, og vi sliter med å holde tritt med jus og regulering. KI gir oss store nye muligheter, men kan også svekke tilliten til at informasjon som legges frem er riktig og uhildet. Dette er en stor utfordring for tillitssamfunnet vi lever i, samtidig som mulighetene for misbruk av informasjon kan øke. Et datainnbrudd, eller et identitetstyveri, kan sette både organisasjoner og enkeltpersoner ut av spill.

De viktigste utfordringene

Den største, og kanskje vanskeligste, utfordringen fremover er at den tekniske utviklingen går veldig mye raskere enn de juridiske løsningene. Det kreves store ressurser for å holde seg oppdatert på gjeldende lover og regelverk. Det settes også stadig høyere krav til profesjonaliserte systemer, som også krever profesjonelle (og gjerne betalte) folk til å drifte dem. Dette gjør det både dyrere og mer krevende å drive frivillige organisasjoner. Frivillig sektor finansieres ikke med kjøp og salg, og har begrensede muligheter til å finansiere

digitaliseringsprosjekter gjennom lån. Det må derfor settes av midler til omstilling og investering i ny teknologi, slik at frivillige organisasjoner også kan følge det som blir bestemt.

Vi ser at forskjellene internt i Norge vokser. Flere mennesker har dårligere råd og vi ser økende utenforskap både fysisk og digitalt. Digitalt utenforskap er en stor trussel, og en stadig endrende demografi tydeliggjør dette ytterligere. Konflikt i verden og Europa gir økte sikkerhetsutfordringer også her hjemme. Mange mennesker er på flukt, og med på flukten har man både behov og rettigheter. Når digitale løsninger, som eksempelvis eID, tas i bruk på stadig nye områder må vi være oppmerksomme på å ikke øke det digitale utenforskapet.

Slike tjenester er forenklende tiltak for mange og i utgangspunktet lett å få utstedt, men flere brukergrupper har allikevel utfordringer med dem. Allerede marginaliserte grupper som eldre, hjelpetrequende og ikke-digitale brukere, unge mellom 12 og 15 år, utenlandske borgere, både studenter, diplomater og asylsøkere, sliter med å få utstedt eID. Disse gruppene risikerer med dette å ikke ha digital tilgang til offentlige tjenester som de enten har krav på eller har plikt til å bruke, og kan lettere havne i utenforskap. Det å gjøre disse løsningene universelle bør derfor ha høy prioritet.

Mange systemer snakker heller ikke godt sammen og det er for få felles løsninger. Det må det gjøres noe med. Eierskap til data er også en utfordring. Data har blitt en sentral vare, og hvem som eier dataene blir da enda viktigere. Dersom vi i større grad skal dele og utveksle data på tvers av systemer må det være gode løsninger for dette, og løsningene må også bli tilgjengelige for frivillig sektor. Dette gjelder for eksempel løsninger for identifisering og autentisering. Det åpnes også i strategien for eID, for at offentlige fellesløsninger som eID i større grad skal kunne tas i bruk i frivillig sektor. Frivillighet Norge støtter dette. Universelle løsninger, som er åpne og kan brukes av alle, fører til faktisk forenkling.

Å gjøre det enklere og mindre byråkratisk å starte og drive frivillige organisasjoner er et prioritert arbeidsområde for Frivillighet Norge. Dette har også vært et tydelig politisk mål for både sittende og foregående regjering. I Frivillighetsmeldingen³ lanserte regjeringen Solberg en forenklingsreform for frivilligheten, og regjeringen Støre har løftet forenkling fram i Hurdalsplattformen⁴.

Vi er glade for at dette løftes, men vi ser dessverre alt for ofte at lov- og prosessendringer på andre felter får utilsiktede, og på ingen måte forenklende, konsekvenser for frivilligheten. Vi så det i arbeidet med å etablere register for reelle rettighetshavere⁵, og nå nylig i forbindelse med

³ Del IV, <https://www.regjeringen.no/contentassets/82a9eff104b3441d92c04198370a0724/nn-no/pdfs/stm201820190010000dddpdfs.pdf>

⁴ Side 68, <https://www.regjeringen.no/contentassets/cb0adb6c6fee428caa81bd5b339501b0/no/pdfs/hurdalsplattformen.pdf>

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forskrifter-til-lov-om-register-over-reelle-rettighetshavere/id2712254/?uid=0efc96a9-9bf7-4990-9636-66bad2189a3e>

Drosjeutvalgets NOU⁶. Når det nå skal legges en ny nasjonal digitaliseringsstrategi må man sørge for at frivilligheten inkluderes i hele prosessen slik at vi unngår denne type utilsiktede konsekvenser.

Konkrete tiltak

Frivilligheten ligger bakpå i digitaliseringskappløpet, og det må vi gjøre noe med. Frivillighet Norge foreslår at det lages en **egen handlingsplan for digitalisering i frivillig sektor**. Denne må lages i tett samarbeid og dialog med sektoren selv. Med handlingsplanen må det følge økonomiske midler til å investere i, og lære opp brukere i, nye digitale verktøy.

Vi foreslår at det **settes ned et utvalg som ser på muligheter og utfordringer med KI**, og et mulig regelverk for dette. Her må frivilligheten inkluderes.

Frivillighet Norge mener det bør lages **en felles ordning for søknad og rapportering på alle midler til frivilligheten**. Arbeidet som allerede er lagt ned i Tilskudd.no er veldig bra, men det må legges mer midler til videreutvikling og vedlikehold av data også i denne løsningen.

Det må **prioriteres ressurser til å følge opp livshendelsen «starte og drive en frivillig organisasjon»** også i den nye digitale strategien, slik at det viktige arbeidet som allerede er lagt ned på feltet ikke går tapt.

Det må jobbes for å gjøre **eID til en universell ordning og man må åpne for at frivillig sektor også kan bruke eID** som identifikasjonsløsning i eksempelvis medlemssystemer.

Det må lages **bedre systemer for politiattester og oppdateringer av disse mot frivillige organisasjoner**.

Rekrutteringsverktøyene **Frivillig.no og Ungfritid.no bør få status som nasjonalt prioriterte løsninger** for synliggjøring av frivilligheten og sikres tilstrekkelig midler til drift, utvikling og synliggjøring.

Vi viser også til våre [øvrige krav til forenkling og avbyråkratisering for frivilligheten](#), og melder med dette at vi gjerne deltar aktivt i det videre arbeidet med digitaliseringsstrategien.

På vegne av Frivillighet Norge

Stian Slotterøy Johnsen,
generalsekretær

Marte Oraug Skogtrø,
politisk rådgiver

⁶ <https://www.frivillighetnorge.no/nyheter/frivilligheten-ma-unntas-fra-loyveplikt-horingssvar-til-drosjeutvalgets-nou>